

al gedeeltelijk is opgeheven: „from the world of bedpans and wrinkled sheets” naar het vlak der eeuwige abstractie. 1)

Feitelijke moeilijkheden mogen geen grote gezichtspunten verduisteren. De universiteit, ongetwijfeld geboren als instelling van onderricht, zoekt naar waarheid. Het vorsen mag zij niet ten koste van het onderrichten verminderen. Dat onderricht is van de aanvang af gezocht zowel met het praktisch doel van de latere loopbaan als uit begeerte om werkelijk alzijdig te worden toegerust. In een lange historie heeft nu de academie enerzijds veel gedaante-verwisselingen ondergaan. Zij kan niet zoals vroeger een gemeenschap van scholares of van magistri of van deze beiden worden genoemd. Haar verhouding tot de kerk, tot de staat, tot het maatschappelijk leven wijzigde zich. Soms werd zij door geestelijke bloedarmoede bedreigd — een Leibniz sloeg haar laag aan — 2) meestal bevond zij zich midden in de strijd der dagen: reformatie en contra-reformatie, napoleontische overheersing, en in de 20e eeuw de tegenstelling tussen democratisch en absolutistisch bestel hebben haar beslissend beïnvloed. Beziel met de geest van de vooruitgang, levend vanuit een meeslepend wijsgerige idee, 3) sterk gericht op de behoefte aan hen, die leiding konden geven, goeddeels ingesteld op de noodzaak een maatschappij in beweging te begeelen, in later tijd de techniek niet schuwend, heeft zij, globaal beschouwd, tot dusver steeds het een met het ander

1) Jacques Barsun: *The House of Intelligence*. New York 1959, 233.

2) Alexander Kluge: *Die Universitäts-Selbstverwaltung*. Frankfurt a. Main 1958, 52.

3) Illustertief is de feestcantate voor de opening der Berlijner universiteit door Brentano gedicht:

Der Ganzheit, Allheit, Einheit
 Der Allgemeinheit
 Gelehrter Weisheit
 Des Wissens Freiheit
 Gehort dies königliche Haus
 So leg ich euch die goldnen Worten aus
 Universitati Litterariae,

Aangehaald door Eduard Spranger, *Gedenkrede zur 150-Jahrfeier der Gründung der Friedrich Wilhelms Universität in Berlin*, Tübingen 1960, 11-12.